

STATUT

STOWARZYSZENIA PRZEMYSŁOWEGO

KONCES. MAJSTRÓW KAMIENIARSKICH

WE LWOWIE.

LWÓW.

Z Drukarni J. Chęcińskiego, ul. Leona Sapiehy L. 77.

nakładem Stowarzyszenia.

1913.

STATUT

STOWARZYSZENIA PRZEMYSŁOWEGO

Konces. Majstrów kamieniarskich.

WE LWOWIE.

LWÓW.

Z DRUKARNI J. CHĘCIŃSKIEGO, UL. LEONA SAPIEHY L. 77.

NAKŁADEM STOWARZYSZENIA.

1913.

UWAGA WSTĘPNA. Stowarzyszenie niniejsze jest stowarzyszeniem przemysłowem w rozumieniu § 106. ord. przem. powstało w r. 1911 przez wyłączenie przemysłu kamieniarskiego ze stow. murarskich we Lwowie tudzież ze stowarzyszeń przemysłowych we Lwowie i Brodach.

§ 1.

Cel stowarzyszenia.

W myśl § 114 ustawy z 5. lutego 1907, Dz. u. p. Nr. 26, dotyczącej zmiany, i uzupełnienia ordynacyi przemysłowej, celem stowarzyszenia jest utrzymanie ducha łączności, staranie się o zachowanie i podniesienie godności stanu, tudzież popieranie humanitarnych, gospodarczych i przemysłowo-edukacyjnych interesów swych członków i przynależnych (uczestników).

Popieranie interesów humanitarnych może w szczególności następować przez zakładanie kas chorych i kas względnie funduszków zapomogowych dla członków i przynależnych, jakoteż przez objęcie pośrednictwa w ubezpieczaniu członków w jednym z istniejących zakładów asekuracyjnych; popieranie interesów gospodarczych przez zaprowadzenie wspólnego urządzenia maszynowego i ulepszonych sposobów wytwarzania, przez zakładanie składów surowca, magazynów sprzedaży, składów wzorów, kas zaliczkowych, przez usuwanie, względnie zapobieganie powstawaniu, takich urządzeń w przedsiębiorstwach, które utrudniają uczciwe współzawodnictwo (rzetelną konkurencyę) pomiędzy członkami stowarzyszenia; popieranie interesów przemysłowo-edukacyjnych przez zakładanie i zasilanie przemysłowych zakładów naukowych (szkół zawodowych i uzupełniających, warsztatów naukowych i t. p.), przez urządzenie zawodowych kursów nauki dla członków i przynależnych, przez urządzenie wystaw prac uczniów i t. d., przez udzielanie członkom bezpłatnej pomocy prawnej i fachowej.

W szczególności należy do stowarzyszenia:

- a) prowadzenie ścisłej ewidencji członków i przynależnych (uczestników) stowarzyszenia, staranie się

o utrzymywanie prawidłowych stosunków między przemysłowcami a ich pomocnikami, zwłaszcza odnośnie do wzajemnej łączności w pracy, dalej zakładanie i utrzymywanie gospód stowarzyszenia, oraz pośrednictwo w stręczeniu pracy;

- b) piecza o uporządkowanie spraw dotyczących uczniów, a to — o ile ordynacya przemysłowa nie zawiera osobnych przepisów, przez wydanie postanowień, które mają być przedłożone władzy do zatwierdzenia:

co do warunków trzymania uczniów wogóle, tudzież co do liczbowego stosunku uczniów do pomocników w przemyśle;

co do zawodowego i religijno - moralnego kształcenia uczniów;

co do czasu nauki, egzaminów uczniowskich i egzaminów na czeladników;

co do nadzoru nad przestrzeganiem powyższych przepisów;

- c) potwierdzanie świadectw nauki i wystawianie świadectw wyzwolenia;

- d) piecza o chorych uczniów;

- e) nadzorowanie utworzonych i utrzymywanych przez stowarzyszenie przemysłowych zakładów naukowych i kursów nauki, jakoteż urządzonych i subwencjonowanych przez nie wystaw prac uczniów i t. p.;

- f) potwierdzanie świadectw pracy przynależnych do stowarzyszenia pomocników;

- g) piecza o chorych pomocników przez zakładanie kas chorych, albo przez przystąpienie do istniejących już kas chorych;

- h) utworzenie sądu rozjemczego (polubownego) dla załatwiania sporów, powstających pomiędzy członkami stowarzyszenia, a ich robotnikami ze stosunku pracy, nauki i zapłaty;

dalej staranie się o to, aby dla załatwiania sporów pomiędzy członkami stowarzyszenia była używaną instytucya sądu polubownego honorowego, w którym to celu może się połączyć także kilka stowarzyszeń;

- i) powzięcie uchwał co do usuwania zwyczajów, praktyk i nowatorstw, stojących na zawadzie rzetelnemu współzawodnictwu pomiędzy członkami stowarzyszenia;
- k) coroczne przedkładanie sprawozdań co do wszystkich tych wydarzeń w łonie stowarzyszenia, które mają istotne znaczenie dla ułożenia statystyki przemysłowej.

Oprócz regularnych sprawozdań przepisanych pod k) ma stowarzyszenie władzom, ewentualnie ich organom, związkowi (Izbie) stowarzyszeń, jakoteż Izbie handlowej i przemysłowej we Lwowie i Brodach udzielać na ich żądanie wyjaśnień i opinii o stosunkach zostających w związku z celem stowarzyszenia i może w tym względzie także z własnej inicjatywy udawać się do tych publicznych organów o poparcie swych celów.

§ 2.

Nazwa, obręb i siedziba stowarzyszenia.

Stowarzyszenie, rządzące się niniejszym statutem nosi nazwę „Stowarzyszenie konces. majstrów kamieniarskich we Lwowie“ i obejmuje jako członków te osoby, które w mieście Lwowie tudzież powiatach politycznych w okręgach Izb handlowych we Lwowie i Brodach wykonują samoistne lub jako dzierżawcy, konces. przemysł kamieniarskich na podstawie uzyskanej koncesyi przemysłowej na kamieniarstwo (§ 3) zaś jako przynależnych (uczestników) (§ 8) wszystkich tychże robotników nie wyłączając uczniów.

Stowarzyszenie ma swoją siedzibę we Lwowie.

Językiem urzędowym stowarzyszenia jest język polski.

§ 3.

Członkowie stowarzyszenia.

Kto w okręgu tego stowarzyszenia prowadzi samoistnie lub jako dzierżawca staje się członkiem stowarzyszenia już przez samo legalne rozpoczęcie przemysłu i ma wypełniać połączone z tem obowiązki.

Nie jest członkiem stowarzyszenia, kto wykonuje przemysł bezprawnie (nawet gdyby opłacał od niego podatek zarobkowy), lub też trudni się nim jako przemysłem domowym.

Kto na podstawie więcej niż jednej karty przemysłowej, względnie na podstawie więcej niż jednego dokumentu koncesyjnego, wykonuje samoistnie lub jako dzierżawca kilka przemysłów, które nie są złączone w jednym stowarzyszeniu, ma należeć jako członek do wszystkich stowarzyszeń, jakie istnieją dla tych przemysłów.

Osoby odznaczone tytułem „członka honorowego“ (§ 19. lit zz statutu) nie są członkami stowarzyszenia, o ile nie podpadają pod postanowienia ustępu 1. niniejszego §.

§ 4.

Prawa członków.

Przynależność do stowarzyszenia w charakterze członka uzasadnia udział w tych prawach, które przysługują członkom na podstawie ordynacji przemysłowej (ustaw z 15. marca 1883, Dz. u. p. Nr. 39 i z 5. lutego 1907, Dz. u. p. Nr. 26) i według niniejszego statutu, a w szczególności korzystanie z prawa wyborczego, tudzież z ogólnie pożytecznych instytucji stowarzyszenia.

§ 5.

Obowiązki członków.

Każdy członek stowarzyszenia jest w ogólności obowiązany współdziałać według postanowień tego statutu dla osiągnięcia celów stowarzyszenia, stosować się do prawidłowo powziętych uchwał zgromadzenia stowarzyszenia i przełożeństwa stowarzyszenia, oraz być posłusznym zarządzeniom przełożeństwa i przełożonego stowarzyszenia.

W szczególności ma każdy członek stowarzyszenia obowiązek rozpoczęcia albo zaniechania swego przemysłu,

miejsce wykonywania przemysłu (lokal) i każdą jego zmianę, dalej przyjęcie i uwolnienie swych robotników przemysłowych, wliczając do nich także uczniów, bez różnicy czy daje im robotę w swoim lokalu przemysłowym, czy poza nim, zgłosić niezawodnie u przełożonego stowarzyszenia w ciągu ośmiu dni po zajściu jednej z tych okoliczności, podając nazwisko, wiek i gminę przynależności.

Jeżeli przemysł zostanie wydzierżawiony, albo jeżeli będzie prowadzony przez zastępcę, to także o tem należy w ciągu tego samego czasu donieść przełożonemu stowarzyszenia, wymieniając dzierżawcę lub zastępcę. Podobnie należy w razie wykonywania przemysłu przez jawną spółkę handlową podać przełożonemu stowarzyszenia imiona i nazwiska spółników uprawnionych do prowadzenia przedsiębiorstwa.

Zaniedbanie obowiązku zgłoszenia podlega w każdym poszczególnym wypadku karze porządkowej (§ 25).

Żaden członek nie może uchylać się bez dostatecznie usprawiedliwiającego powodu (§ 23.) od funkcji powierzonych mu w myśl statutu przez walne zgromadzenie, względnie przez przełożenstwo stowarzyszenia (§ 25.).

§ 6.

Utrata praw i obowiązków członka.

Przestaje się być członkiem stowarzyszenia, skoro przedsiębiorstwo przemysłowe, którego prowadzenie było podstawą członkostwa, zostanie zupełnie zaniechane i koncesya zostanie bez zastrzeżeń rozwiązana.

Tak samo ma się rzecz w wypadkach odebrania uprawnienia przemysłowego przez władzę (§§ 57, 133 b i 139 ustawy z 5. lutego 1907, Dz. u. p. Nr. 26).

§ 7.

Prawo głosowania i wybieralność.

Uprawnionymi do głosowania i wybieralnymi w stowarzyszeniu są wszyscy jego członkowie bez różnicy płci.

Jeżeli przemysł jest wydzierżawiony, prawo głosu i wybieralności przysługuje tak właścicielowi przemysłu jak i dzierżawcy.

Jeżeli przemysł wykonywany jest dalej po zmarłym członku stowarzyszenia na rachunek pozostałej po nim wdowy lub małoletnich descendentów, na podstawie dawnej koncesyi (§ 15. ustęp. 7) przez ukwalifikowanego dzierżawcę, w takim razie prawo głosu i wybieralności przysługuje tylko temu dzierżawcy.

Jeżeli przemysł jest wykonywany przez zastępcę, prawo głosu i wybieralności przysługuje tylko temuż zastępcy.

Za protokolowaną sądownie jawną spółkę handlową głosuje i jest wybieralnym ten ze spółników, który posiadając kwalifikację do samoistnego prowadzenia przemysłu (§. 14 e. §. 13 a. al. 5. §. 23 a. al. 4. ord. przem.), uprawnionym jest do zastępstwa spółki.

Od prawa głosowania i wybieralności są wykluczeni:

- a) ci członkowie, którzy wskutek karno-sądowego zasądzenia są wykluczeni od wybieralności do reprezentacyi gminnej, a to przez czas, dopóki trwa to wykluczenie;
- b) ci członkowie, do których majątku został otwarty konkurs, podczas trwania postępowania konkursowego;
- c) ci członkowie, którym uprawnienie przemysłowe zostało przez władzę odebrane, przez taki przeciąg czasu, na jaki to odebranie orzeczono;
- d) ci członkowie, którzy pozostają pod kuratelą z powodu niedołęstwa umysłowego i marnotrawstwa;
- e) ci członkowie, którzy pomimo upomnienia dłużej niż 3 miesiące zalegają z opłatami na rzecz stowarzyszenia.

Do wybieralności na urząd sędziego rozjemczego (polubownego) jest w szczególności koniecznem ukończenie 24. roku życia.

§ 8.

Przynależni (uczestnicy) stowarzyszenia.

Pracownicy (§ 73, lit. a—d ord. przem.), zajęci u członków stowarzyszenia są przynależnymi (uczestnikami) stowarzyszenia i jako tacy podlegają jego przepisom.

§ 9.

Dokumenty robotników (pracowników).

Robotnicy (pracownicy) muszą być zaopatrzeni w książki robotnicze.

Przedsiębiorcy przemysłowi, którzy przyjmują robotników bez takiej legitymacyi, stają się winnymi przekroczenia ordynacyi przemysłowej (§ 79 ustawy z 8. marca 1885, Dz. u. p. Nr. 22).

Książkę robotniczą, ma przy nawiązaniu stosunku pracy lub nauki wziąć w przechowanie pracodawca za wydaniem potwierdzenia odbioru. Przy prawidłowem wystąpieniu robotnika ma przedsiębiorca przemysłowy wypełnić atramentem rubryki książki robotniczej, wpis podpisać oraz wyjednać potwierdzenie przełożonego stowarzyszenia, które jednak tylko wtedy nastąpić może, gdy robotnik został po przyjęciu zgłoszony w stowarzyszeniu. Jednocześnie jest obowiązany wydać robotnikowi, na żądanie świadectwo co do rodzaju i czasu trwania zatrudnienia, które na żądanie robotnika ma być rozszerzone także na jego zachowanie się pod względem moralnym i na wartość jego pracy.

Na prośbę robotnika treść tego świadectwa, jednak tylko o ile dla niego brzmi pomyślnie, ma być wpisana do książki robotniczej.

Wypadki, w których stosunek pracy bez wypowiedzenia może być rozwiązany zawierają §§ 82. i 82. a, i 83. ord. przem.

§ 10.

Przyjmowanie uczniów.

Uczniów przyjmować należy tylko za przedłożeniem książki robotniczej (§ 9.) na podstawie osobnej umowy, która ma być zawartą pisemnie (z reguły w 3. egzemplarzach) w ciągu czterech tygodni od rozpoczęcia stosunku nauki. Jeden egzemplarz tej umowy należy zaraz po jej zawarciu przesłać przełożёнstwu stowarzyszenia, które ma umowę zaciągnąć do przeznaczonej na to księgi protoko-

larnej. Po jednym dalszym egzemplarzu umowy otrzymuje pryncypał oraz ustawowy zastępca małoletniego ucznia, względnie sam uczeń, jeśli jest pełnoletnim.

Umowa o naukę jest wolną od stempli i należytości.

Umowa (kontrakt) ma zawierać:

1. nazwisko pryncypała (naukodawcy), przemysł, który wykonuje i miejsce jego pobytu;
2. imię i nazwisko, wiek i miejsce zamieszkania ucznia (terminatora);
3. o ile idzie o małoletniego ucznia, nazwisko, zatrudnienie i miejsce zamieszkania jego rodziców, opiekuna lub innego ustawowego zastępcy;
4. datę umowy i czas trwania stosunku umownego;
5. postanowienie, że — niezależnie od innych ustawowych zobowiązań, ciążących na obu stronach umowę zawierających — majster zobowiązuje się w szczególności kształcić ucznia praktycznie w zakresie przemysłu kamieniarskiego, lub dawać go kształcić przez uzdolnionego do tego zastępcę i że uczeń ma obowiązek przykładać się pilnie do pracy w tym przemyśle;
6. warunki przyjęcia, dotyczące zapłaty za naukę lub ewentualnej płacy, stołowania, odziewania, mieszkania, czasu trwania nauki, taksy egzaminacyjnej, jakoteż przypadającej na rzecz stowarzyszenia należytości za zapis i wyzwolenie.

Najistotniejsze warunki umowy ma władza gminna wpisać do książki robotniczej.

Członkowie stowarzyszenia, którzy przy przyjmowaniu uczniów nie trzymają się tych postanowień, stają się winnymi przekroczenia ordynacyi przemysłowej.

§ 11.

Trzymanie uczniów.

Uczniów mogą trzymać tylko tacy członkowie, którzy sami, albo których zastępcy posiadają dostateczne wiadomości zawodowe, aby uczynić zadość przepisom § 100 ustawy z 5. lutego 1907, Dz. u. p. Nr. 26, co do przemysłowego kształcenia uczniów, i którzy ze względu na urządzenie i sposób prowadzenia swego przemysłu zdołają rzeczywiście odpowiedzieć temu zadaniu.

W § 13. zawarte są postanowienia, w których wypadkach może władza odebrać członkowi prawo trzymania uczniów.

Członkom stowarzyszenia, którzy byli skazani za jakąkolwiek zbrodnię albo występki popełniony z chęci zysku lub wykraczający przeciw moralności publicznej, albo też za takie samo przekroczenie, nie wolno uczniów ani przyjmować, ani już przyjętych dłużej u siebie trzymać.

Władza przemysłowa może jednak w wypadkach, w których nie zachodzi obawa szkody lub nadużycia, udzielić takim członkom stowarzyszenia wyjątkowego pozwolenia na przyjmowanie uczniów.

Oдноśnie do spraw tyczących się uczniów, postanawia się jeszcze w szczególności:

- a) Czas nauki konces. zawodu kamieniarskiego wynosi 4 lata zaś oдноśnie do uczni z wyższem wykształceniem (przynajmniej z drugą klasą szkoły średniej) trzy lata.

Mająca się uiszczać przez uczniów opłata (§ 15. ust. 8) za zapis (przyjęcie) wynosi K 5, wypis (wyzwolenie) K 5. Uczniów, którzy sami albo, których rodzice nie mają środków, może przełożenstwo stowarzyszenia uwolnić od złożenia wyżej wspomnianych opłat, jeżeli ich ustawowi zastępcy wniosą o to prośbę i wykażą ubóstwo.

Za należyte uiszczenie opłat uczniowskich odpowiada pryncypał.

Przyjąć do nauki (do terminu, na praktykę) można z reguły tylko takiego ucznia, który ma najmniej lat 14, ukończył szkołę ludową i nie jest dotknięty chorobą zaraźliwą lub taką ułomnością, która wskutek wykonywania przemysłu narażała go na utratę zdrowia lub życia. Okoliczności powyższe winny być w razie wątpliwości stwierdzone świadectwem kompetentnych czynników.

Przed ukończeniem 14 roku życia może młodociany, najmniej jednak 12 lat liczący, pomocnik (§ 94. ord. przem.) wyjątkowo tylko w takim razie być przyjęty do nauki, jeżeli wykaże świadectwem szkolnem, iż obowiązkowi uczęszczania do szkoły

ludowej uczynił zadość i świadectwem lekarskiem, że regularne zajęcie w przemyśle nie będzie szkodliwym dla jego zdrowia i fizycznego rozwoju.

Nie wolno przyjmować do nauki ucznia, który rozpoczął naukę u innego pryncypała i nie uzyskał od niego uwolnienia.

Świadome przyjęcie ucznia zbiegłego od innego pryncypała tworzy przekroczenie § 86. ord. przem. i podlega ukaraniu przez władzę przemysłową, niezależnie od ewentualnego unieważnienia przez sąd nowo zawartego kontraktu nauki i orzeczenia obowiązku wynagrodzenia zrządzonej szkody.

Na dokończenie nauki (terminu, praktyki) tylko uczeń może być przyjęty, który się wykaże świadectwem nauki poprzedniego pryncypała uprawnionego do wykonywania przemysłu kamieniarskiego i tegoż uwolnieniem z nauki, względnie innym dokumentem stwierdzającym prawidłowe rozwiązanie stosunku nauki. Świadectwo nauki, o ile nie pochodzi od członka stowarzyszenia, tylko wtedy jest ważnem, jeżeli jest potwierdzone przez przełożёнство tego stowarzyszenia, do którego należy wystawiciel świadectwa (naukodawca).

Jeżeli uczeń odszedł od poprzedniego pryncypała za 14-dniowem wypowiedzeniem, z powodu zamierzonej zmiany zawodu, a od tego czasu jeszcze rok nie upłynął, może go przyjąć do nauki inny pryncypał wykonujący ten sam przemysł, tylko w razie dodatkowego zezwolenia na to poprzedniego naukodawcy. W razie odmówienia tego pozwolenia rozstrzyga sprawę sąd oznaczony w § 33. a ustępie 1. statutu (§ 102. ust. 3. i 4. ord. przem.).

Uczniowi, który nie ponosi winy wcześniejszego rozwiązania umowy o naukę, zostanie w razie przyjęcia go na dokończenie nauki przez innego pryncypała, stosownie policzony czas nauki przebyty u poprzedniego naukodawcy (§ 103. a ust. 2. ord. przem.).

- b) Przy przyjęciu ucznia może być wypowiedziany czas próby, podczas którego jedna i druga strona może dowolnie się cofnąć.

Czas próby nie może przenosić 3 miesięcy i ma być wliczony do czasu nauki.

Jeżeli przy przyjęciu ucznia nie wymówiono dłuższego czasu próby, może być stosunek nauki każdego czasu rozwiązany w ciągu pierwszych czterech tygodni przez jednostronne odstąpienie którejkolwiek z obu stron.

- c) Pryncypał winien troszczyć się o przemysłowe wykształcenie ucznia i nie ma odbierać mu potrzebnego na to czasu i sposobności przez używanie do pełnienia innych czynności. (§ 76. ustawy z 8. marca 1885, Dz. u. p. Nr. 22).

Obowiązkiem pryncypała, względnie jego zastępcy, jest czuwać nad obyczajami i prowadzeniem się małoletniego ucznia w lokalu przemysłowym i poza nim; ma on zniewalać ucznia do pracowitości, do dobrych obyczajów i do wypełniania obowiązków religijnych; ma on dalej zaniechać złego obchodzenia się z uczniem, chronić go przed złem obchodzeniem się z nim ze strony towarzyszy pracy i domowników i dokładać starania, aby uczniowi nie przydzielano wykonywania robót, jak przenoszenie ciężarów itp. w taki sposób i przez taki przeciąg czasu, iżby roboty te przechodziły jego siły fizyczne. Ucznia winien pryncypał zatrudniać przemysłowo pod swem okiem, względnie pod dozorem ukwalifikowanego zastępcy.

Pryncypał, względnie jego zastępca, jest dalej obowiązany, tym uczniom, którzy nie ukończyli jeszcze z dobrym skutkiem uzupełniającej nauki przemysłowej lub innej, co najmniej równorzędnej, pozostawiać czas potrzebny do uczęszczania, aż do zupełnego osiągnięcia celu nauki, do zakładów wymienionych w § 99. b, ustęp 3. ustawy z 5. lutego 1907, Dz. u. p. Nr. 26, zniewalać uczniów do uczęszczania do tych szkół i umożliwić nadzorowanie regularnego uczęszczania ich do szkoły przez zgłaszanie i wymeldowanie uczniów u kierownika szkoły.

Jeżeli małoletni uczeń zachoruje albo zbiegnie, oraz w razie zajścia innych ważnych wydarzeń, ma pryncypał zawiadomić o tem natychmiast jego rodzi-

ców, opiekunów lub innych przynależnych, tudzież stowarzyszenie.

Jeżeli pryncypał z własnej winy spowoduje dłuższą niż 14-dniową zwłokę w zawarciu umowy o naukę (zapisie) lub wyzwoleniu ucznia, popelnia przez to przekroczenie ordynacyi przemysłowej.

- d) Z chwilą rozwiązania stosunku nauki ma pryncypał wystawić uczniowi świadectwo co do przebytego czasu nauki, zachowania się jego w tym czasie i co do nabytego wykształcenia w przemyśle. Świadectwo nauki ma przełożony stowarzyszenia potwierdzić przez umieszczenie swego podpisu i przybicie pieczęci stowarzyszenia, jednakże tylko w takim razie, jeżeli umowa o naukę została zawartą w sposób ustawą przepisany, (pisemnie) i została w stowarzyszeniu zgłoszona. To samo odnosi się także do rozwiązania stosunku nauki przed jej prawidłowem ukończeniem (n. p. wskutek rozwiązania umowy o naukę za zgodą obu stron, wskutek zmiany zawodu ucznia, powołania go do wojska, dłuższej choroby ucznia, zaniechania przez pryncypała przedsiębiorstwa itp.).

Jeżeli uczeń występuje z nauki za 14-to dniowem wypowiedzeniem z powodu zmiany zawodu, winna ta okoliczność być wyraźnie zaznaczoną w książce robotniczej ucznia (§ 102. al. 2. ord. przemysł.).

W razie rozwiązania stosunku nauki wskutek należytego jej ukończenia, ma przełożenstwo stowarzyszenia opierając się na świadectwie nauki, względnie świadectwach nauki, świadectwie odejścia ze szkoły uzupełniającej i na świadectwie złożonego z pomyślnym wynikiem egzaminu na czeladnika jakoteż na spostrzeżeniach poczynionych przez stowarzyszenie stosownie do § 114 ustawy z 5. lutego 1907. Dz. u. p. Nr. 26, wystawić świadectwo wyzwolenia (Lehrbrief).

Wyzwolonym być może tylko taki uczeń, który pozostawał w nauce cały czas, względnie na jej dokończeniu, u członka stowarzyszenia, a wszelkim przepisom statutu, co do zawarcia umowy

o naukę i zgłoszenia jej w stowarzyszeniu uczyniono w zupełności zadość.

Tytuł czeladnika uzyskuje się tylko przez zdanie z dobrym wynikiem egzaminu na czeladnika.

Robotnik posiadający tylko świadectwo zwolnienia nazywa się pomocnikiem.

O każdym rozwiązaniu stosunku nauki ma pryncypał pod rygorem kary porządkowej (§ 25.) donieść przełożonemu stowarzyszenia najdalej w ciągu ośmiu dni po rozwiązaniu stosunku nauki, a to celem sprostowania i utrzymania w należytej ewidencji metryki uczniów.

- e) Uczeń jest obowiązany wobec pryncypała do posłuszeństwa, wierności i dochowania tajemnicy, do pilności i przyzwoitego zachowania się, oraz musi stosownie do jego zleceń przykładać się do pracy w przemyśle.

Uczeń małoletni nie może bez zezwolenia pryncypała należeć do żadnego stowarzyszenia, ani uczęszczać na żadne zgromadzenia.

Uczeń małoletni podlega karności ojcowskiej pryncypała, którego opieki i pieczołowitości doznaje (z § 99. b, alin. 2. ord. przem.).

- f) Uczniowie, o ile jeszcze nie ukończyli z dobrym skutkiem, uzupełniającej nauki przemysłowej lub innej co najmniej równorzędnej, są obowiązani uczęszczać regularnie w sposób przepisany jednostronnym planem naukowym do istniejących ogólnych szkół uzupełniających (względnie na kursa przygotowawcze), tudzież do zawodowych szkół uzupełniających, aż do zupełnego osiągnięcia celu nauki.

Uczniom, którzy z własnej winy nie uczynili dostatecznego postępu w nauce, albo w drodze dyscyplinarnej zostali czasowo z nauki szkolnej usunięci, może władza przemysłowa na podstawie doniesienia właściwego nadzorczego organu szkolnego, przedłużyć ustanowiony statutem lub umową normalny czas trwania nauki.

- g) Aby osiągnąć główny cel kształcenia uczniów, ma każdy uczeń obowiązek poddać się po ukończeniu

czasu nauki egzaminowi uczniowskiemu (Lehringsprüfung) przed przełożeniem stowarzyszenia (§ 12).

Egzamin zastępcy pomocników.

Jeżeli uczeń przed ukończeniem czasu nauki nie zda egzaminu uczniowskiego, egzaminu na czeladnika), przepisanego tym statutem, następuje przedłużenie czasu nauki. Przedłużenie czasu nauki, mogące nastąpić w myśl powyższego jakoteż w myśl pod *f)* podanego postanowienia, nie może jednak w żadnym wypadku wynosić więcej niż pół roku.

Uczeń, który nie wniesie próśby o przypuszczenie do egzaminu na czeladnika lub egzaminowi się nie podda, będzie tak traktowany, jak gdyby egzaminu nie zdał. (§ 99. b. ustęp 6. ord. przem i § 11. lit. g. ustęp ostatni statutu).

- h)* Członkom, którzy z reguły nie zatrudniają żadnych pomocników, nie wolno jednocześnie trzymać więcej uczniów, niż najwyżej dwóch.

Przemysłowcy, którzy zatrudniają pomocników, mogą ponadto na każdego pomocnika pracującego wspólnie z uczniami trzymać jednego dalszego ucznia, nie powinni jednak trzymać tak wielkiej liczby uczniów, aby przez to naukodawca nie mógł uczynić zadość ustawowemu obowiązkowi co do ich przemysłowego kształcenia.

- i)* Zadaniem stowarzyszenia jest w wypadkach, gdy stosunek nauki ucznia przynależnego do stowarzyszenia, bez jego winy przed upływem czasu nauki zostanie rozwiązany, postarać się ile możliwości o umieszczenie ucznia u innego pryncypała należącego do stowarzyszenia, przyczem obowiązują postanowienia powyżej pod *a)* podane co do dokończenia nauki.
- k)* W wypadkach przewidzianych w §§ 101, 102, 102 *a* i 103. ustawy z 8. marca 1885, Dz. u. p. Nr. 22, jest stowarzyszenie obowiązane, w razie, jeżeli oświadczenie ustawowego zastępcy małoletniego ucznia nie może być na czas uzyskane, oświadczenie to zastąpić.
- l)* Postanowienia odnoszące się do rozwiązania kontraktu nauki przed upływem czasu, na który umowę

zawarto, zawierają §§ 101, 102, 102 *a* i 103 ord. przemysł.

- m)* Piecza o religijno-moralne kształcenie uczniów może być poruczona osobnej komisji (§ 40. ustęp *d.* i *g.* statutu). Na opędzenie odnośnych wydatków może być w stowarzyszeniu utrzymywany osobny fundusz. (§ 40. ustępy *c.* *g.*).

§ 12.

Egzamin uczniowski.

Egzamin uczniowski (§ 11. lit. 9) będzie się rozciągał na następujące przedmioty:

1) na własnoręczne wykonanie w obcej pracowni, względnie pod kontrolą, przez przełożenie stowarzyszenia ustanowioną, roboty praktycznej którą oznaczy po przednio przełożony stowarzyszenia w porozumieniu z na-ukodawcą;

2) na wykazanie teorytycznych i praktycznych wiadomości z zakresu przemysłu kamieniarskiego;

3) na przedłożeniu świadectwa uzupełniającej szkoły przemysłowej o ile uczeń uczęszczać do niej był obowiązany — w razie przeciwnym na wykazaniu inny sposób znajomości czytania pisanie i rachowania w zakresie do wykonania przemysłu niezbędnie potrzebnym. Bliższe szczegóły określi regulamin uchwalony na walnem zgromadzeniu.

§ 13.

Odebranie prawa trzymania uczniów.

Członkom stowarzyszenia, którzy stali się winnymi ciężkiego naruszenia obowiązków względem powierzonych im uczniów, lub co do których zachodzą okoliczności, które pod względem moralnym czynią ich niezdolnymi do trzymania uczniów, ma być niezależnie od innej kary, jaka będzie nałożoną według ordynacyi przemysłowej lub powszechnego prawa karnego, odebrane prawo trzymania uczniów raz na zawsze lub na pewien czas oznaczony.

W szczególności może być pryncypałowi odebrane prawo trzymania uczniów raz na zawsze albo na pewien oznaczony przeciąg czasu w tym wypadku, gdyby z wy-

niku egzaminu uczniowskiego (egzaminu na czeladnika) wpływało, że na pryncypała spada wina za nieodpowiedni postęp ucznia.

Odebranie prawa trzymania uczniów nastąpi po wysłuchaniu stowarzyszenia.

Członkom, którzy zatrudniają u siebie uczniów może władza przemysłowa na wniosek stowarzyszenia zabronić równoczesnego trzymania młodocianych robotników wtedy, wskutek trzymania młodocianych robotników obchodzone są przepisy odnoszące się do uczniów.

Przepisy, co do odebrania w drodze karnej prawa trzymania uczniów, zawiera § 133. *a* ustawy z 6. lutego 1907, Dz. u. p. Nr. 26. W myśl tych postanowień ma odebranie prawa trzymania uczniów i młodocianych robotników raz na zawsze lub na pewien czas oznaczony dotknąć w szczególności tych przemysłowców, którzy pomimo poprzedniego dwukrotnego ukarania naruszają nadal przepisy, co do przyjmowania uczniów, którzy ponoszą winę dłuższej jak czternastodniowej zwłoki w zawarciu umowy o naukę (w zapisie) lub w wyzwoleniu uczniów albo wreszcie, którzy swym uczniom nie pozostawiają czasu potrzebnego do uczęszczania do zakładów naukowych, wymienionych w § 11. lit. *f*).

§ 14.

Pośrednictwo pracy.

O ile stowarzyszenie nie należy do związku, zajmującego się pośrednictwem pracy (§ 116. ust. 6. ord. przem.) ani nie odda pośrednictwa pracy w ręce jakiegoś publicznego zakładu stręczenia pracy, w takim razie ma samo stowarzyszenie zaprowadzić stosowne urządzenia dla stręczenia pracy w przemysłach w niem zastąpionych.

Bliższe postanowienia co do prowadzenia tej instytucji pośrednictwa pracy, oraz co do organów, którym ma być poruczone sprawowanie czynności, będą wydane w osobnym statucie, który ma być uchwalony przez walne zgromadzenie stowarzyszenia, po poprzednim porozumieniu się ze zgromadzeniem pomocników, i przedłożony do zatwierdzenia politycznej władzy krajowej.

§ 15.

Dochody stowarzyszenia.

Pieniądze potrzebne na pokrycie wydatków stowarzyszenia — z wyjątkiem jednak wkładek na rzecz kas chorych przy stowarzyszeniu utworzonych — będą, o ileby nie wystarczały odsetki z majątku stowarzyszenia, rozłożone na członków stowarzyszenia (§ 3.) w formie opłat (wkładek). Co do wysokości tej opłaty, jak i co do sposobu jej poboru i rozdziału (repartycyi) pomiędzy poszczególnych członków stowarzyszenia będzie powzięta corocznie na rok nadchodzący uchwała na tem zgromadzeniu stowarzyszenia, na którem będzie zatwierdzony roczny budżet.

Po ustanowieniu przez zgromadzenie stowarzyszenia kwoty, jaka ma być zebrana, rozdzieli przełożenstwo stowarzyszenia opłatę według uchwalonej podstawy (skali) wymiaru na poszczególnych członków i pobierze te opłaty, w ratach kwartalnych z góry.

Jeżeli co do sposobu repartycyi nie zostanie powzięta przez zgromadzenie żadna uchwała, mają wszyscy członkowie stowarzyszenia wkładkę (opłatę) uiszczać w równej wysokości. W każdym jednak razie najniższa wkładka wynosi rocznie 24 K.

Jeżeli przemysł jest wydzierżawiony, obowiązany do uiszczania wkładek jest tak właściciel przemysłu jak i tegoż dzierżawca. Jeżeli przemysł jest wykonywany przez zastępcę, wkładki uiszcza tylko zastępca (porównaj § 7. stat.).

Każdy do stowarzyszenia nowo wstępujący członek (właściciel przemysłu, dzierżawca) ma uiszczyć takse wstępną (inkorporacyjną) w kwocie K. i wykazać jej złożenie poniżej podanej już przy zgłoszeniu przemysłu. względnie przy wniesieniu prośby o udzielenie koncesyi przem. Jeżeli uprawnienia przemysłowego nie uzyska, stowarzyszenie jest obowiązane zwrócić mu zapłaconą takse w całości i gotówce.

Po rozpoczęciu przemysłu nie będzie zwróconą zapłaconą już raz prawidłowo taksa wstępna, z drugiej jednak strony należytość ta może od jednego i tego samego członka stowarzyszenia być tylko raz żądana.

Członkowie, którzy odnośnie do tego samego przemysłu zostali z pewnego stowarzyszenia wyłączeni i do ni-

niejszego wcieleni, mają być uwolnieni od ponownego uiszczania taksy wstępnej aż do wysokości kwoty, wpłaconej do dotychczasowego stowarzyszenia.

Od ponownego uiszczania tej należności uwolnieni są dalej także: wdowa, oraz uprawnieni do dziedziczenia descendenci (zastępn) członków stowarzyszenia — o ile pierwsza już przedtem z własnej winy nie była rozwiedziona, zaś descendenci aż do osiągnięcia pełnoletności — jeżeli te osoby na podstawie dekretu koncesyjnego opiekującego na nazwisko zmarłego członka wykonują dalej przemysł.

Następnie pobiera stowarzyszenie opłaty za zapis i wyzwolenie uczniów (§ 11.).

Ustanowienie wysokości wszystkich należności poprzednio wymienionych następuje przez zgromadzenie stowarzyszenia, wymaga jednak jeszcze (z wyjątkiem wysokości wkładek) zatwierdzenia politycznej władzy krajowej, która może je zniżyć, jeżeliby się okazały niestosunkowo wysokimi.

Z rocznego wpływu z taks wstępnych mogą być najwyżej trzy czwarte części użyte na bieżące wydatki stowarzyszenia, reszta zaś ma być złożoną na procent. Przychodu z opłat od uczniów (za wpis i wypis) należy przynajmniej w połowie używać na takie cele, które popierają wykształcenie uczniów lub w innym kierunku, z wyjątkiem ubezpieczenia na wypadek choroby, wychodzą na ich korzyść.

Wymienione przychody stowarzyszenia będą ściągane w drodze administracyjnej.

§ 16.

Prowadzenie spraw stowarzyszenia.

Sprawy stowarzyszenia załatwiają:

- a) zgromadzenie stowarzyszenia;
- b) przełożęństwo stowarzyszenia, które się składa z wydziału stowarzyszenia pod kierownictwem przełożonego;
- c) przełożony stowarzyszenia;
- d) ustanowieni ewentualnie w myśl § 28 mężowie zaufania.

§ 17.

Zgromadzenie stowarzyszenia.

Zgromadzenie stowarzyszenia składa się z wszystkich członków uprawnionych do głosowania. (§ 7.).

W tym celu ma przełożęństwo stowarzyszenia ułożyć względnie sprostować ich spis (listę) przed każdym walnem zgromadzeniem. Wniesione reklamacye i zarzuty ma przełożęństwo zbadać i ewentualnie listę członków sprostować. Przełożęństwo stowarzyszenia ma wydać potrzebne zarządzenia, aby w zgromadzeniu nie brały udziału osoby do tego nie uprawnione (por. § 29. statutu).

Członkowie wykonują prawo głosowania osobiście, pełnomocników nie dopuszcza się na zgromadzenie stowarzyszenia.

Wydziałowi zgromadzenia pomocników przysługuje prawo wydelegowania na zgromadzenie stowarzyszenia 4 zastępców, którzy są uprawnieni brać udział z głosem doradczym w obradach nad tymi przedmiotami, które dotyczą interesów pomocników (czeladników), jakoteż wypowiadać odnośne życzenia.

§ 18.

Zwołanie i regulamin czynności zgromadzenia stowarzyszenia.

Członków stowarzyszenia (względnie delegatów) zwołuje na zgromadzenie stowarzyszenia przełożony, zaś pierwszy raz po utworzeniu stowarzyszenia, jakoteż później, ilekroćby zwołanie przez przełożonego lub jego zastępcę nie mogło być skuteczne, władza przemysłowa, zapomocą pisemnego zawiadomienia (zaproszenia) z podaniem przedmiotów obrad (porządku dziennego).

Zaproszenie ma zawierać miejsce i czas odbycia się zgromadzenia.

Zgromadzenie stowarzyszenia ma się odbywać przynajmniej raz w roku; należy je także wtedy zwołać, jeżeli to uzna za potrzebne przełożony stowarzyszenia lub wydział, albo też jeżeli tego zażąda czwarta część członków lub komisya kontrolująca.

O zwołaniu, zarządzone przez przełożonego, należy zawiadomić władzę przemysłową, jakoteż komisarza ustanowionego dla stowarzyszenia (§ 127 ustawy z 5. lutego 1907, Dz. u. p. Nr. 26.), a jeżeli na zgromadzeniu mają być traktowane ważniejsze sprawy także instruktora stowarzyszeń przemysłowych najmniej trzy dni naprzód, podając im jednocześnie do wiadomości porządek dzienny.

Przewodnictwo i kierownictwo na zgromadzeniu stowarzyszenia spoczywa pierwszym razem, aż do wyboru przełożonego, oraz w tych wypadkach, w których zgromadzenie stowarzyszenia zwołała władza przemysłowa, w ręku delegata tej władzy, zresztą zaś w ręku przełożonego, lub w razie przeszkody w ręku jego zastępcy.

Ażeby zgromadzenie stowarzyszenia było zdolnem do powzięcia uchwał (miało komplet), konieczną jest, o ile w niniejszym statucie nie ma innych dalej idących postanowień, obecność połowy uprawionych do głosowania członków.

Gdyby zwołane zgromadzenie stowarzyszenia nie miało kompletu, potrzebnego do powzięcia uchwał, członkowie (delegaci), którzy na nie przybyli, są po upływie godziny czekania uprawnionymi do prowadzenia obrad nad przedmiotami znajdującymi się na porządku dziennym, oraz do powzięcia ważnych uchwał, o ile do uchwalenia poszczególnych spraw ustawa lub statut nie przepisuje obecności pewnej oznaczonej ilości członków.

O ile ordynacja przemysłowa, względnie statut, nie zawierają odmiennych postanowień, uchwały zapadają bezwzględna (absolutna) większością głosów.

§ 19.

Zakres działania zgromadzenia stowarzyszenia.

Do zakresu działania zgromadzenia stowarzyszenia należy:

- a) stanie na straży i rozpatrywanie interesów przemysłowców należących do stowarzyszenia o ile do celów stowarzyszenia należy popieranie tych interesów, oraz powzięcie uchwał w tym względzie;
- b) wybór przełożenstwa stowarzyszenia i komisji kontrolującej dalej wybór członków sądu rozjemczego

- (polubownego) oraz przewidzianego w § 116, ustępie 3. ustawy, z 5. lutego 1907, Dz. u. p. Nr. 26, wydziału dla pośrednictwa pracy ze stanu przemysłowców; następnie wybór członków ze stanu przemysłowców do zarządu, wydziału nadzorczego i na walne zgromadzenie kasy chorych stowarzyszenia; wreszcie wybór przedstawicieli (delegatów) stowarzyszenia na walne zgromadzenie Związku stowarzyszeń;
- c) sprawdzanie i zatwierdzanie zamknięć rachunkowych i preliminarzy rocznych, dotyczących gospodarki stowarzyszenia, tudzież oznaczanie kwoty, jaka ma być zebrana zapomocą rozkładu na członków;
 - d) systemizowanie płatnego personelu kancelaryjnego;
 - e) powzięcie uchwał co do zakładania i zmiany ustroju zakładów naukowych, oznaczonych w § 114, lit. e powołanej ustawy, dalej powzięcie uchwał co do zakładania, przekształcania i rozwiązywania kas chorych stowarzyszenia w myśl §§ 121 do 121 i, tejsze ustawy, jakoteż co do przystąpienia do innych kas chorych;
 - f) powzięcie uchwał co do uregulowania w stowarzyszeniu spraw, dotyczących uczniów, a w szczególności co do czasu nauki i egzaminu na czeladnika;
 - g) uchwały zasadnicze co do zakładania w łonie stowarzyszenia instytucji dla celów nauki, pracy, zapomogowych i gospodarczych, jakoteż co do przestaczania i zwijania takich instytucji, dalej co do przystępowania do istniejących już instytucji tego rodzaju;
 - h) powzięcie uchwał co do statutu stowarzyszenia i jego zmian;
 - i) powzięcie uchwał co do statutu utworzonych przy stowarzyszeniu osobnych kas chorych dla uczniów;
 - k) powzięcie odpowiednich postanowień co do początku i końca dziennego czasu pracy, co do przerw w pracy; co do czasu i wysokości wynagrodzenia robotników, oraz co do terminu wypowiedzenia (§ 21).
 - l) powzięcie uchwał w sprawach wymienionych w §§ 115 b, 115 h, 115 k i 115 u powołanej ustawy (zaprowadzenie przymusu asekuracyjnego dla członków,

utworzenie kasy chorych dla przeprowadzenia przymusowego ubezpieczenia, uchwalenie statutu kasy chorych i zniesienie przymusowego ubezpieczenia jakoteż powzięcie postanowień, co do uiszczania za ubogich członków z funduszu zapomogowego (§ 115 w powołanej ustawy) wkładki do kasy wymienionej w § 115 h powołanej ustawy;

- m) powzięcie uchwał, co do przystąpienia do jednej z kas utworzonych po myśli § 115 h powołanej ustawy, względnie do kasy związkowej (§ 130 d, ustęp 2. powołanej ustawy), tudzież uchwalenie wystąpienia z tych kas (§ 115 u powołanej ustawy);
- n) powzięcie uchwał w sprawach wymienionych w § 115 x powołanej ustawy (zakładanie dobrowolnych kas chorych i zapomogowych, oraz przedsiębiorstw gospodarczych dla członków, tworzenie funduszy zapomogowych, jakoteż materialne popieranie tych urządzeń);
- o) powzięcie uchwały co do utworzenia i statutu instytucji stowarzyszenia dla pośrednictwa pracy, względnie co do przekazania tego pośrednictwa związkowi stowarzyszeń lub publicznemu zakładowi stręczenia pracy (§ 116 powołanej ustawy).
- p) powzięcie uchwały co do tego, czy przy więcej niż 500 członkach zgromadzenie stowarzyszenia ma być utworzone z delegatów (§ 17);
- q) powzięcie uchwały co do tego, czy pewne czynności stowarzyszenia mają być przekazane mężom zaufania (§ 28);
- r) powzięcie uchwały co do przystąpienia do dobrowolnego związku stowarzyszeń, tudzież co do wystąpienia z niego;
- s) rozporządzanie majątkiem należącym do stowarzyszenia; ten majątek, jak i przychody z niego mogą być używane tylko na cele stowarzyszenia;
- t) zmiana postanowień statutu co do tego, czy członkowie, którzy zalegają z wkładkami na rzecz stowarzyszenia, mają być wykluczeni od brania udziału w głosowaniu i od wybieralności w stowarzyszeniu (§ 7);

- u) uchwalenie odnośne do przemysłów rękodzielniczych listy osób mającej służyć za podstawę do ustanowienia członków (asesorów) komisji egzaminacyjnej na czeladników, z grona przedsiębiorców przemysłowych (§ 104 b, ustęp 4 powołanej ustawy;
- v) powzięcie uchwały co do usuwania praktyk wymienionych w § 1. statutu pod lit. i;
- x) powzięcie uchwały co do spraw wymienionych w § 34 alin. 2. statutu, a w szczególności także co do ewentualnego przekroczenia preliminarza;
- y) powzięcie uchwały co do udzielenia z funduszków stowarzyszenia subwencji na cele wymienione w § 40. ustęp c i g statutu;
- z) powzięcie uchwały co do ewentualnego utworzenia w stowarzyszeniu osobnych funduszków oraz uchwalanie regulaminów normujących sposób zawiadywania nimi;
- zz) przyznawanie na wnioski przełożeń jednakże bez dyskusji, tytułu „członka honorowego“ stowarzyszenia (§ 3. ust. ost. statutu) osobom szczególnie zasłużonym około rozwoju stowarzyszenia lub przemysłów w niem zastąpionych.

Potrzebne przedłożenia wnosi na zgromadzenie przełożenie stowarzyszenia, które też co roku winno przedkładać sprawozdanie ze swych czynności ze szczególnem uwzględnieniem spraw stowarzyszenia dotyczących się uczniów.

§ 20.

Zakres działania zgromadzenia stowarzyszenia odnośnie do humanitarnych i gospodarczych instytucji stowarzyszenia.

Założenie wymienionych w § 1. ustęp 2. (§ 114 ustęp 2. ustawy z 5. lutego 1907, Dz. u. p. Nr. 26), dobrowolnych kas chorych i zapomogowych, tudzież gospodarczych przedsiębiorstw dla członków jakoteż utworzenie funduszków zapomogowych może być uchwalone przez zgromadzenie stowarzyszenia — po dokładnem wymienie-

niu tego przedmiotu w porządku dziennym zgromadzenia i po poprzednim należytem ogłoszeniu go wraz z porządkiem dziennym — tylko większością trzech czwartych głosów wszystkich obecnych członków.

Popieranie materyalne tych urządzeń z funduszków stowarzyszenia, jakoteż udział tego ostatniego w interesach przedsiębiorstw gospodarczych, może zgromadzenie stowarzyszenia uchwalić podaną w pierwszym ustępie większością głosów tylko wtedy, jeżeli przy głosowaniu zostanie protokółarnie stwierdzoną obecność oznaczonej ilości członków stowarzyszenia w stosunku poniżej podanym. Ten ostatni ustanawia się przy ilości członków:

do stu, na pięćdziesiąt procent (50 członków na 100),

od stu do pięciuset, na czterdzieści procent, jednak obecnych ma być najmniej pięćdziesięciu członków,

Dla powyższych postanowień jest miarodajną ta liczba członków, jaką stowarzyszenie posiada w dniu zwołania zgromadzenia.

Jeżeli na takie zgromadzenie stowarzyszenia nie zjedzie się liczba członków stowarzyszenia, potrzebna do powzięcia uchwał, to należy w ciągu 4 tygodni zwołać nowe zgromadzenie z tym samym porządkiem dziennym, które pod wyżej wymienionemi ograniczeniami, może powziąć ważne uchwały, jednak tylko wtedy, jeżeli zostanie stwierdzona (skonstantowana) obecność pewnej stosunkowej liczby członków, a mianowicie przy ogólnej liczbie członków do 500 obecność trzydziestu procent (30 członków na 100), przy większej liczbie członków obecność dwudziestu procent (20 członków na 100).

Na te postanowienia musi się wyraźnie wskazać przy tem nowem zwołaniu zgromadzenia.

Uchwały stowarzyszenia co do przedmiotów wymienionych w ustępie 2., podlegają zatwierdzeniu politycznej władzy krajowej.

Do brania czynnego udziału w przedsiębiorstwach gospodarczych wymienionych w ustępie 1. nie może żaden członek ani przynależny (uczestnik) stowarzyszenia być zniewolonym wbrew swej woli, wyjąwszy wypadek, gdy tego rodzaju zakłady będą utworzone albo nakazane ze względów publicznych.

Wymienione w ustępie 1.¹⁾ kasy chorych i zapomogowe będą zakładane podług przepisów ustawy z dnia 16. lipca 1892, Dz. u. p. Nr. 202.

§ 21.

Unormowanie stosunku pracy w drodze układu.

Zgromadzenie stowarzyszenia może w porozumieniu ze zgromadzeniem pomocników ustalić w ramach przepisów ustawowych postanowienia co do początku i końca dziennego czasu pracy pracowników i co do przerw (prze-stanków) w pracy, jakoteż co do czasu i wysokości płacy robotników i co do terminu wypowiedzenia (§ 9. lit. I).

Układ taki podlega zatwierdzeniu politycznej władzy krajowej i ma być wywieszony w lokalach poszczególnych przedsiębiorstw.

Uchwała w tej mierze musi tak na zgromadzeniu stowarzyszenia, jak i na zgromadzeniu pomocników zapasć większością dwóch trzecich części głosów. Taką samą większością głosów może tak jedno, jak i drugie zgromadzenie oświadczyć, że odstępuje od tych postanowień, o ile nie zostały powzięte na pewien z góry oznaczony przeciąg czasu. Odnośną uchwałę należy podać do wiadomości politycznej władzy krajowej.

O ile członkowie stowarzyszenia nie zawrą ze swymi robotnikami w drodze umowy albo regulaminu robotniczego w tej mierze odmiennych układów, mają powyższe postanowienia dla obu stron obowiązującą moc prawną i wykluczają o tyle zastosowanie przepisów zawartych w § 77 ordynacyi przemysłowej.

§ 22.

Fundusz zapomogowy.

Jeżeli zgromadzenie stowarzyszenia na podstawie § 20, ustęp 1. statutu uchwali utworzenie funduszu zapomogowego w takim razie odnoszą się do niego następujące postanowienia:

¹⁾ T. j. kasy opierające się na zasadzie dobrowolności.

Fundusz zapomogowy stanowi część majątku stowarzyszenia i (dotowanym jest z przychodów stowarzyszenia, jakoteż ze specjalnych zasiłków. Do tego funduszu wpływają także kary pieniężne (grzywny), nałożone na członków stowarzyszenia na podstawie § 25. oraz na podstawie § 37.

Fundusz zapomogowy służy w ogólności do popierania tych celów humanitarnych, na jakie stowarzyszenie działalność swą rozciąga.

Dla regularnej dotacyi funduszu zapomogowego mogą być pobierane za zezwoleniem władzy przemysłowej osobne opłaty.

Z wymienionego funduszu można zwłaszcza pokrywać całkowicie lub częściowo wkładki, któreby mieli płacić będący w niedostatku członkowie na rzecz kas istniejących ewentualnie po myśli § 115 *h* ustawy z dnia 5. lutego 1907, Dz. u. p. Nr. 26¹⁾, o czem w każdym wypadku z osobna rozstrzyga przełożenie stowarzyszenia na podstawie zasad ustalonych przez zgromadzenie stowarzyszenia.

§ 23.

Przełożenie stowarzyszenia.

Przełożenie (starszyzna) stowarzyszenia składa się z przełożonego (starszego) stowarzyszenia, jego zastępcy (podstarszego) i z wydziału stowarzyszenia, w którego skład wchodzi 8 członków i 4 zastępców.

Przełożonego stowarzyszenia i jego zastępcę wybiera zgromadzenie stowarzyszenia bezwzględną (absolutną) większością głosów, głosując na każdego z nich osobno. Jeżeli ta większość nie zostanie osiągnięta, to przy ściślejszym wyborze mają się wybory ograniczyć do tych dwóch osób, które otrzymały względnie największą ilość głosów. W razie równości głosów rozstrzyga los, kto ma wejść do ściślejszego wyboru, względnie, kto przy tym wyborze ma być uważany za wybranego.

¹⁾ T. j. na rzecz przymusowych kas chorych dla członków.

O tem kto został wybrany przełożonym stowarzyszenia i jego zastępcą, należy donieść władzy przemysłowej.

Członków wydziału i ich zastępców wybiera zgromadzenie stowarzyszenia ze swego łona w ten sposób, aby najmniej 5 członków wydziału i trzech zastępców było stale we Lwowie zamieszkałych. Wybór ma nastąpić po myśli postanowień drugiego ustępu, przyczem osobno głosuje się na wydziałowych a osobno na tychże zastępców.

Corocznie ustępuje trzecia część członków wydziału i ich zastępców i zostaje zastąpiona przez nowy wybór.

Ci, którzy mają ustąpić, będą w pierwszym i drugim roku oznaczeni losem.

Ustępujący mogą być ponownie wybrani.

Wybór może być przez władzę przemysłową uznany za nieważny, jeżeli został dokonany wbrew przepisom ustawy albo jeżeli wybrany jest ustawowo wykluczonym od wybieralności (§ 7.), w którym to wypadku należy natychmiast zarządzić nowy wybór.

Z wyboru należy spisać protokół, który ma być podpisany przez przełożonego i skrutatorów oraz przejrzany (zawidowany) przez komisarza fungującego z ramienia władzy.

Prawo nieprzyjęcia wyboru na członka przełożenstwa stowarzyszenia mają tylko te osoby:

- a) które liczą przeszło 60 lat wieku lub z powodu słabowitości nie mogą objąć mandatu;
- b) które udowodnią, że ich interesa zawodowe wymagają nieodzownie od czasu do czasu dłuższej ich nieobecności w stałym miejscu zamieszkania;
- c) które piastowały właśnie urząd członka przełożenstwa.

Urzędowanie członków przełożenstwa stowarzyszenia trwa 3 lata, po upływie których mogą być znowu wybrani.

W razie unieważnienia wyboru części członków przełożenstwa trwa okres funkcyjny nowo obranych tak długo, jak długo miał trwać okres funkcyjny członków, których wybór unieważniono.

Zaden członek przełożeństwa nie może bez dostatecznie usprawiedliwiającego powodu i zezwolenia walnego zgromadzenia ustąpić z zajmowanego urzędu przed upływem okresu wyborczego, a po tegoż upływie ma jeszcze tak długo swe funkcyje sprawować, dokąd następca nie obejmie urzędowania. Dobrowolne ustąpienie przełożonego lub tegoż zastępcy przed upływem peryodu wyborczego zależnem jest w każdym razie jeszcze od przyjęcia rezygnacyi do wiadomości przez nadzorczą władzę przemysłową. W danym wypadku powinien ponowny wybór przełożonego, względnie zastępcy, na resztę peryodu wyborczego przeprowadzony być w ciągu 6 tygodni.

W miejsce tych członków wydziału, którzy ustępują przed upływem okresu wyborczego, albo też z powodu trwałej przeszkody nie mogą spełniać swych funkcyj, mają wstępować zastępcy. Zastępców powołuje przełożeństwo stowarzyszenia na czas przeszkody, względnie na resztę okresu funkcyjnego odnośnego członka, ile możliwości z tej grupy przemysłowej, do której należał członek ustępujący. W razie niemożności dalszego kompletowania w ten sposób wydziału, ma nastąpić wybór uzupełniający na resztę okresu wyborczego.

Uchwałą przełożeństwa stowarzyszenia może być pomocnikom przyznane zastępstwo w wydziale stowarzyszenia.

Na posiedzenia wydziału stowarzyszenia, które będą urządzane w miarę potrzeby, ma przewodniczący zwoływać wszystkich członków wydziału.

Do ważności uchwał potrzebną jest obecność najmniej $\frac{1}{2}$ członków wydziału, a nadto przełożonego lub jego zastępcy. Ten ostatni, o ile nie przewodniczy, uważany jest za członka wydziału. Uchwały zapadają większością głosów; w razie równości głosów rozstrzygającym jest głos przewodniczącego, który zresztą nie głosuje. Zastępcy wydziałowych mają prawo brać udział w posiedzeniach wydziału, przysługuje im jednak tylko głos doradczy (o ile nie zostali powołani w miejsce wydziałowych). Z wyniku obrad należy sporządzić zwięzły (sumaryczny) protokół, który ma być podpisany przez przewodniczącego, a następnie po odczytaniu go i przyjęciu na następny posiedzeniu jeszcze przez 2 członków wydziału.

Urząd członków wydziału jest bezpłatny. Jednak mogą im być zwrócone konieczne wydatki, poczynione w interesie stowarzyszenia, tudzież wynagrodzone dłuższe straty czasu.

§ 24.

Postępowanie przy wyborach.

Wszystkie wybory mają się odbywać za pomocą kartek głosowania. Kartki głosowania mają uprawnieni do wyboru oddawać osobiście na odnośnem zgromadzeniu wyborczem. Kartki próżne lub unieważnione uważa się za nieoddane.

Za legitymację służy imienne zaproszenie, o ileby nie były wystawiane specjalne karty legitymacyjne, ewentualnie inny dokument stwierdzający przynależność do stowarzyszenia w charakterze członka.

Protesty przeciwko dokonanyim wyborom należy wnosić w terminie 14-to dniowym do władzy przemysłowej pierwszej instancyi.

W razie potrzeby można wybory przeprowadzić równocześnie także w kilku lokalach wyborczych. W tym wypadku będą uprawnieni do wyboru przydzieleni według miejscowej przynależności lub w alfabetycznym porządku.

§ 25.

Zakres działania przełożenstwa stowarzyszenia.

Do zakresu działania przełożenstwa stowarzyszenia należą wszystkie sprawy, które nie są zastrzeżone zgromadzeniu stowarzyszenia, względnie które nie są przydzielone sądowi polubownemu (rozjemczemu), organom kasy chorych stowarzyszenia (§ 121. ustawy z 5. lutego 1907, Dz. u. p. Nr. 26.), albo specjalnym funkcyonaryuszom kasy dla członków stowarzyszenia (§ 115. i powołanej ustawy).

W szczególności ma przełożenstwo stowarzyszenia nadzorować instytucye stowarzyszenia dla celów nauki,

pracy, zapomogowych i gospodarczych i przedkładać co do ich stosunków zgromadzeniu stowarzyszenia regularnie sprawozdania.

Dalej ma przełożenstwo stowarzyszenia: zawiadywać pod kierownictwem przełożonego majątkiem stowarzyszenia po myśli uchwał zgromadzenia stowarzyszenia; nadzorować przestrzegania ustawowych i statutowych przepisów dotyczących uczniów, mianowicie co do trzymania i kształcenia uczniów; przedkładać zgromadzeniu stowarzyszenia corocznie sprawozdanie z czynności, ze szczególnem uwzględnieniem spraw dotyczących uczniów (§ 19.); wystawiać świadectwa wyzwolenia (§ 3); wysyłać 3 członków stowarzyszenia z głosem doradczym na zgromadzenie pomocników (§ 120. ustawy z 5. lutego 1907, Dz. u. p. Nr. 26.); przydzielać okręgi mężom zaufania (§ 28.); rozstrzygać w sprawach korzystania po myśli § 22 z istniejącego ewentualnie funduszu zapomogowego przez członków w niedostatku będących; uwalniać od uiszczenia opłat za zapis i wyzwolenie uczniów (§ 11. lit. a); dawać opinie imieniem stowarzyszenia (o ileby udzielenie w poszczególnych sprawach uchwale walnego zgromadzenia nie było zastrzeżone), wnosić rekursa; przyjmować i odprawiać personal kancelaryjny (§ 32.); wykazywać władzy przemysłowej tych członków, których należałoby uznać za niezdolnych do trzymania uczniów (§ 11. ustęp i § 13. statutu); odbywać wspólne posiedzenia z mężami zaufania (§ 28.); oraz udzielać przewidzianego w § 120 a ustęp 1. ustawy z 5. lutego 1907, Dz. u. p. Nr. 26, przyzwolenia na zwołanie zgromadzenia pomocników.

Przełożenstwu stowarzyszenia przysługuje także prawo nakładania na członków i uczestników (przynależnych) stowarzyszenia w razie naruszenia przepisów stowarzyszenia, odpowiednich kar porządkowych, jako to nagany i kar pieniężnych (grzywnien) aż do 20 K, a to w następujących wypadkach:

Jeżeli członek stowarzyszenia:

1. nie doniesie przełożenstwu stowarzyszenia do dni ośmiu (§ 11.) o rozpoczęciu, wydzierżawieniu lub zaniechaniu swego przemysłu, o zmianie lokalu przemysłowego (§ 5.), o przyjęciu i odprawieniu uczniów lub pomocników (§ 11.);

2. nie zastosuje się do prawidłowo powziętych uchwał zgromadzenia stowarzyszenia lub przełożenia pomimo poprzedniego zawezwania lub upomnienia;

3. nie przybędzie dwukrotnie z rzędu na posiedzenie wydziału, o ile jest tegoż członkiem i nie usprawiedliwi swej nieobecności;

4. nie zastosuje się do obowiązujących przepisów co do trzymywania uczniów i pomocników, o ile ukaranie nie należy do kompetencji władzy przemysłowej;

dalej

jeżeli członek lub przynależny stowarzyszenia:

5. nakłania ucznia lub pomocnika zajętego u członka stowarzyszenia, do przedwczesnego i bezprawnego zerwania kontraktu nauki lub pracy, o ile czyn ten nie podlega ukaraniu przez władzę przemysłową po myśli § 86. ord. przem.;

6. nie stawia się na dwukrotne z rzędu i pod rygorem karnym wystosowane zawezwanie przełożonego lub jego zastępcy w sprawach statutem objętych i nie usprawiedliwi swego nieprzybycia, jeżeli odmówi zażądanych od niego w tych sprawach wyjaśnień lub rozmyślnie udzieli wyjaśnień nieprawdziwych;

7. przekroczy którykolwiek § niniejszego statutu, względnie statutu stowarzyszeniowych kas chorych lub zgromadzenia pomocników o ile ukaranie nie należy do kompetencji władzy przemysłowej;

8. nie zastosuje się do zarządzeń wydanych przez przewodniczącego w tegoż zakresie działania;

9. zachowuje się w sposób obrażający lub wywołujący zgorszenie na zgromadzeniu stowarzyszenia albo wobec przełożenia pomimo przywołania go do porządku, o ile nie ma miejsca ściganie sądowo-karne;

10. odmawia przyjęcia wyboru bez usprawiedliwionego powodu, albo wzbrania się sprawować nadal funkcji na siebie przyjętej.

Przed wydaniem orzeczenia dyscyplinarnego ma być obwiniony zawezwany przez przełożenie do przesłuchania co do zarzuconego mu przekroczenia.

Niestawienie się obwinionego na powyższe wezwanie nie przeszkadza wydaniu orzeczenia.

Orzeczenie zapada na posiedzeniu wydziału mającem przepisany niniejszym statutem (§ 23. ustęp przedostatni) komplet, bezwzględna większością głosów obecnych. Jeżeli obwiniony jest członkiem przełożenia w głosowaniu nie bierze udziału. Przy nakładaniu kar mają być uwzględnione okoliczności łagodzące i obciążające. Kara może być nałożoną tylko za jedno z powyżej wymienionych przekroczeń. Wydane orzeczenie musi być zasądzonemu, o ile grzywną ukarany został, doręczone na piśmie z powołaniem się na odnośny przepis statutu.

Jeżeli członek lub przynależny do stowarzyszenia nie zostanie w ciągu trzech miesięcy po popełnieniu jednego z powyższych przekroczeń pociągnięty do odpowiedzialności, przekroczenie się przedawnia i ukaranie nie może nastąpić.

Przeciw orzeczeniu ważnie wydanemu nie przysługuje żaden środek prawny. O ileby grzywna została nałożona z pominięciem powyższych przepisów, nie jest ściągalna.

Nagana ma być udzieloną pisemnie lub ustnie. Wszystkie udzielone nagany i nałożone grzywny należy zapisywać do mającego się prowadzić wykazu (rejestru) kar porządkowych.

Grzywny nałożone jako kary porządkowe będą w razie potrzeby ściągane w drodze administracyjnej i przypadają na rzecz stowarzyszenia (§ 35. lit. c, i § 22. statutu).

§ 26.

Wspólne obrady przełożenia stowarzyszenia z wydziałem pomocników.

Przełożenie stowarzyszenia i wydział pomocników mogą na wniosek jednej lub drugiej strony w szczególności ważnych sprawach, obchodzących obie strony, schodzić się na wspólne obrady (§ 119. i ustawy z 5. lutego 1907, Dz. u. p. Nr. 26).

§ 27.

Zakres działania przełożonego stowarzyszenia.

Przełożony lub w razie przeszkody jego zastępca zastępuje stowarzyszenie na zewnątrz, kieruje i ma dozór nad całym tokiem czynności, oraz podpisuje wszelkie pisma ze stowarzyszenia wychodzące przy wyciśnięciu pieczęci.

O ile pisma lub dokumenta opierają się na uchwale przełożeństwa lub walnego zgromadzenia (n. p. wszelkie opinie, zamknięcia rachunkowe, świadectwa wyzwolenia i dyplomy czeladnicze i t. p.) podpisywane być mają prócz tego jeszcze przez zastępcę przełożonego i jednego członka wydziału sekretarza § 23. ustęp ostatni ewentualnie przez dwóch członków wydziału.

Przełożony załatwia bieżące sprawy stowarzyszenia; odbiera wszelkie, wystosowane do stowarzyszenia albo do przełożeństwa, rozporządzenia władz i inne pisma jakoteż załatwia wszystkie sprawy, które nie wymagają powzięcia uchwały; zwołuje zgromadzenie stowarzyszenia i przełożeństwo stowarzyszenia na obrady, kieruje nimi i przewodniczy na nich, wreszcie zajmuje się wygotowaniem i przeprowadzeniem uchwał powziętych przez zgromadzenie, albo przez przełożeństwo. Jeżeli przełożony sądzi, że nie może wziąć na siebie odpowiedzialności za pewną uchwałę zgromadzenia stowarzyszenia albo przełożeństwa, to zawiesza (systuje) taką uchwałę i przedkłada ją natychmiast, względnie po wysłuchaniu zgromadzenia stowarzyszenia, do rozstrzygnięcia władzy.

Przełożony ma potwierdzić według § 80 *d* ustawy z 8. marca 1885, Dz. u. p. Nr. 22, wpisy do książki robotniczej co do wszystkich robotników (przynależnych) stowarzyszenia, ma dalej na polecenie władzy przemysłowej rozpisać i przeprowadzić wybór przełożonego i zastępcy przełożonego zgromadzenia pomocników, jeżeli te miejsca nie są obsadzone, i ma zwołać pierwsze ogólne zgromadzenie kasy chorych stowarzyszenia (§ 121 *h* ustawy z 5. lutego 1907, Dz. u. p. Nr. 26). Przełożony ma władzę dyscyplinarną nad personelem kancelaryjnym stowarzyszenia, za którego czynności jest odpowiedzialnym (§. 32).

Przełożony czuwa nad regularnem wpłacaniem wszelkich należności do kasy stowarzyszenia, zarządza ściąganie zaległości ewentualnie w drodze administracyjnej, donosi władzy przemysłowej o doszłych do wiadomości przełożenstwa faktach bezprawnego wykonywania przemysłu, oraz deleguje członków przełożenstwa do poszczególnych czynności.

Przełożony jest uprawniony w razach nagłych pokrywać nadzwyczajne, nieobjęte wyraźnie preliminarzem wydatki stowarzyszenia do wysokości 50. K. pod warunkiem uzyskania dodatkowego przyzwolenia wydziału, a następnie walnego zgromadzenia (§ 34. ustęp przedostatni statutu).

§ 28.

Mężowie zaufania.

Dla pośredniczenia między stowarzyszeniem a członkami i uczestnikami (przynależnymi) stowarzyszenia ustanawia się mężów zaufania.

Tymże mężom zaufania poruczone będzie odnośnie do przydzielonego im okręgu:

1. utrzymywanie w ewidencji odnośnych członków i przynależnych (uczestników) stowarzyszenia;
2. zapisywanie uczniów do stowarzyszenia;
3. współdziałanie przy zawieraniu umów o naukę;
4. potwierdzanie świadectw pracy.

Mężowie zaufania odpowiadają osobiście za sumienne wykonywanie poruczonych im czynności.

Przełożenstwo stowarzyszenia i mężowie zaufania odbywają w miarę potrzeby co pewien przeciąg czasu wspólne posiedzenia, na których mężowie zaufania zdają relację ze spraw stowarzyszenia odnośnie do poruczonego sobie okręgu.

Do wyboru i czasokresu urzędowania mężów zaufania mają analogiczne zastosowanie postanowienia odnoszące się do przełożenstwa stowarzyszenia (§ 23.).

Przydzielenie okręgów poszczególnym mężom zaufania należy do przełożenstwa stowarzyszenia.

Osoby wybrane na mężów zaufania, należy podać do wiadomości władzy przemysłowej i ustanowienie mężów zaufania każdym razem w odpowiedni sposób ogłosić.

§ 29.

Udział poszczególnych osób stojących poza stowarzyszeniem w zgromadzeniach stowarzyszenia.

W zgromadzeniach stowarzyszenia, jakoteż w obradach przełożeństwa (nie wyłączając wspólnych posiedzeń przełożeństwa z wydziałem pomocników lub mężami zaufania) mogą w poszczególnych wypadkach, obok organów powołanych do tego na mocy swojego urzędowego stanowiska (instruktorów stowarzyszeń, komisarzy stowarzyszeń i i.), brać udział bez prawa głosowania także pewne poza stowarzyszeniem stojące osoby, zaproszone przez przełożeństwo stowarzyszenia, o ile udział tych osób w obradach stowarzyszenia okaże się pożądanym.

§ 30.

Sąd rozjemczy.

Dla załatwiania sporów pomiędzy pryncypałami a pomocnikami i uczniami może być utworzony w stowarzyszeniu (o ile zgromadzenie pomocników będzie istniało) osobny sąd rozjemczy, składający się po połowie z pryncypałów i pomocników.

Skład tego sądu i postępowanie określa osobny statut.

§ 31.

Instytucja Sądu polubownego.

Opierająca się na postanowieniach § 114, lit. *h* (drugie zdanie) ustawy z 5. lutego 1907, Dz. u. p. Nr. 26, instytucja sądu polubownego złożonego jedynie z członków stowarzyszenia, ma na celu godzić spory pomiędzy członkami stowarzyszenia.

Ów sąd polubowny tworzy się w ten sposób, że każda ze stron spór wiodących ustanawia dwóch sędziów

polubownych z pośród członków stowarzyszenia, a ci znów ze swej strony wybierają bezwzględną większością głosów jednego z członków stowarzyszenia na przewodniczącego. Jeżeliby nie osiągnięto bezwzględnej większości głosów, mianuje przewodniczącego sądu przełożony stowarzyszenia. Utworzony w ten sposób sąd polubowny rozstrzyga bezwzględną większością głosów.

§ 32.

Personal pomocniczy (kancelaryjny) stowarzyszenia.

Systemizowany przez zgromadzenie stowarzyszenia personal kancelaryjny podlega władzy dyscyplinarnej przełożonego, który za jego czynności jest odpowiedzialnym.

Przyjmowanie i odprawianie personalu kancelaryjnego następuje przez przełożństwo stowarzyszenia przy uwzględnieniu postanowień, względnie umów, jakie obowiązują odnośnie do poszczególnych stosunków służbowych.

Do kierowania czynnościami kancelaryjnemi (biurowemi) i prowadzenia czynności kasowych mogą być ustanowione tylko osoby godne zaufania, posiadające odpowiednie ogólne wykształcenie i praktyczną znajomość rzeczy.

§ 33.

Prawo rekursu stowarzyszenia.

Stowarzyszeniu przysługuje prawo rekursu przeciw rozstrzygnięciom i zarządzeniom władz przemysłowych w następujących wypadkach:

1. w razie udzielenia koncesyi (której wykonywanie jest zależne od złożenia dowodu uzdolnienia) jeżeli stowarzyszenie stosownie do przepisów (§§ 14 f i 23 a ustawy z 5. lutego 1907, Dz. u. p. Nr. 26, przedłożyło opinię w należyтым czasie, a rozstrzygnięcie władzy przemysłowej nie wypadło po myśli tej opinii;

2. w razie udzielenia dyspenzy w celu rozpoczęcia przemysłu kamieniarskiego § 23 a alinea 2 wymienionej ustawy;

3. w wypadkach orzeczeń co do zakresu uprawnień przemysłowych (§ 36 powołanej ustawy), o ile wydane zostały niezgodnie z opinią zapytywanego stowarzyszenia;

4. we wszystkich wewnętrznych sprawach stowarzyszenia (rozdział VII. ordynacyi przemysłowej), licząc tu także sprawy stowarzyszenia, dotyczące uczniów.

Prawo rekursu do władzy wyższej przysługuje stowarzyszeniu, o ile ustawowo nie są przewidziane krótsze terminy rekursowe, w czasokresach obowiązujących według ustawy z dnia 12. maja 1896, Dz. u. p. Nr. 101.

Do wnoszenia rekursów uprawnione jest przełożenstwo Stowarzyszenia o ile nie jest statutowo zastrzeżone walnemu zgromadzeniu (§ 19, lit. V.).

Do każdego rekursu dołączyć należy także podpisany przez przełożonego stowarzyszenia i dwóch członków przełożenstwa § 27 al. 2 wyciąg z protokołu posiedzenia wydziału stowarzyszenia na którym uchwalono wniesienie rekursu (§ 25.) (względnie zgromadzenia stowarzyszenia § 33. p. 6.).

Wniesienie rekursu w należyтым czasie ma w przypadkach wyliczonych powyżej w punktach 1, 2 3 i 4 skutek odraczający.

Przeciw dwom równobrzmiącym orzeczeniom wydanym w przypadkach z punktu 1, nie przysługuje stowarzyszeniu dalszy rekurs.

§ 33. a.

Załatwianie sporów.

Spory, które powstają pomiędzy członkami stowarzyszenia, a zatrudnionymi u nich robotnikami (uczniami, pomocnikami, czeladnikami) z tytułu nauki, pracy lub wynagrodzenia (przedwczesne odejście względnie zbiegnięcie z nauki lub pracy, przedwczesne oddalenie ucznia lub pomocnika, spór o wysokość wynagrodzenia, odmówienie uczniowi lub pomocnikowi przez pryncypała świadectwa nauki lub pracy i t. p.) rozstrzyga sąd rozjemczy stowa-

rzyszenia (składający się w połowie z pryncypałów i pomocników), jeżeli obie strony mu się poddadzą, w przeciwnym razie sąd przemysłowy tam, gdzie jest utworzony, w innych zaś miejscowościach sąd zwyczajny (§ 37. ustawy z 27. listopada 1896 Dz. p. p. Nr. 218).

Spory powstające pomiędzy członkami lub przynależnymi stowarzyszenia, a przełożonym lub przełożnictwem (n. p. z powodu odmówienia potwierdzenia świadectwa nauki lub pracy, nieprzypuszczenia do egzaminu, na czeladnika, rozstrzyga nadzorcza władza przemysłowa w toku instancyi. (§ 127. al. 2. i 7. ord. przem.).

§ 34.

Zawiadywanie majątkiem stowarzyszenia.

Dla całego ruchomego i nieruchomego majątku stowarzyszenia ma być założony inwentarz, który winien być przez przełożństwo stowarzyszenia zawsze w porządku utrzymywany. Przy zarządzaniu majątkiem i dochodami stowarzyszenia ma przełożństwo trzymać się zatwierdzonego przez zgromadzenie stowarzyszenia preliminarza rocznego. (§ 15).

Specyalne fundusze stowarzyszenia względnie pod tegoż zarządem pozostające, mają być każdy z osobna w ewidencji utrzymywane i administrowane.

Do nich należą:

- a) fundusz żelazny stowarzyszenia, na który ma być przeznaczoną corocznie najmniej czwarta część opłat inkorporacyjnych członków stowarzyszenia i który jest nienaruszalnym;
- b) fundusz uczniów, na który wpływa corocznie połowa opłat od uczniów i który obracany być może tylko na cele uczniów (§ 15. ustęp przedostatni statutu);
- c) fundusz administracyjny, na który wpływają zwyczajki kasowe nieprzeznaczone na fundusze specyalne;
- d) fundusz zapomogowy (§ 22. stat.)

e) fundusz cechowy (§ 40) oraz inne specjalne fundusze, w razie utworzenia ich przez walne zgromadzenie.

Bliższe postanowienia co do administracji powyższych funduszy, o ile w niniejszym statucie nie są przewidziane, będą zawarte w osobnych regulaminach, które po uchwaleniu przez walne zgromadzenie stowarzyszenia mają być przedłożone do zatwierdzenia władzy.

Co do każdego przekroczenia preliminarza, które jednakowoż kwoty 200 K. przenosić nie może, do nabycia, wynajęcia i zastawienia nieruchomości, do lokacji lub odstąpienia kapitałów, do zaciągnięcia pożyczki, do przyjęcia na siebie innych zobowiązań i świadczeń, za które stowarzyszenie ma dawać porękę, do zrzeczenia się praw już nabytych albo dopiero mających się nabyć, do wdrożenia sporu prawnego i do zawarcia ugody, potrzebnem jest przyzwolenie zgromadzenia stowarzyszenia, które przełożenie ma wyjednać przy najbliższem zebraniu się zgromadzenia.

Majątek stowarzyszenia jak i przychody z niego mogą być używane tylko na cele stowarzyszenia (§ 19. lit. t).

Postanowienia co do majątku i pozostałości po dawnym cechu zawiera § 40. statutu.

§ 35.

Gospodarka pieniężna stowarzyszenia.

Do kasy stowarzyszenia wpływają:

- a) przychody z majątku stowarzyszenia;
- b) taksy wstępne (wpisowe) nowo wstępujących członków;
- c) wszystkie grzywny nałożone jako kary porządkowe (jeżeli istnieje fundusz zapomogowy, wpływają grzywny na rzecz tego funduszu (§ 22.);
- d) roczne opłaty (wkładki);
- e) należności od uczniów za zapis i wypis (wyzwolenie, egzaminowanie na czeladnika).

Części majątku przynoszące dochód, które nie są przeznaczone na opędzanie wydatków połączonych z wypełnianiem zadań stowarzyszenia, muszą być umieszczone w sposób dający pupilarne bezpieczeństwo, zaś papiery

wartościowe mają być przechowywane w kasie stowarzyszenia. Kasa pozostaje pod zamknięciem przełożonego i współzamknięciem jego zastępcy, względnie skarbnika przez wydział wybranego, którzy za nią solidarnie są odpowiedzialni. Księgi kasowe pozostają w ręku przełożonego. Rachunki stowarzyszenia mają być zamykane za każdy rok, to jest za czas od 1. stycznia do końca grudnia każdego roku i winny być przedłożone do zbadania najbliższemu zgromadzeniu stowarzyszenia, jakie się odbędzie po zamknięciu rachunków.

Za prawidłową gospodarkę pieniężną stowarzyszenia (§ 15. ustęp przedostatni, § 34. i 35 statutu) jest osobiście odpowiedzialny przełożony stowarzyszenia (względnie tegoż zastępca), któremu przysługuje po myśli § 27. ustęp 2. statutu prawo zawieszania (systowania), uchwał, za które nie może przyjąć odpowiedzialności.

§ 36.

Sprawozdanie roczne i zamknięcie rachunkowe stowarzyszenia.

Co roku należy przedkładać władzy przemysłowej sprawozdanie ze zgromadzenia dorocznego, a w danym razie także z dokonanego prawidłowo wyboru przełożenstwa stowarzyszenia, oraz rachunek końcowy z przychodów i rozchodów stowarzyszenia, który musi być podpisany przez przełożonego stowarzyszenia tegoż zastępcę i dwóch wydziałowych z reguły sekretarza i skarbnika, tudzież przez komisję kontrolującą.

§ 36. a.

Komisja kontrolująca.

Komisja kontrolująca składa się z trzech członków stowarzyszenia, których wybiera walne zgromadzenie absolutną większością głosów z poza grona członków przełożenstwa na jeden rok, głosując ustnie. Członkowie komisji wybierają z pomiędzy siebie przewodniczącego. Komisja kontrolująca jest uprawnioną szkontrować księgi, in-

wentarz, kasę i fundusze stowarzyszenia w każdym czasie, a ma obowiązek uczynić to przynajmniej dwa razy do roku, a oprócz tego po zamknięciu rachunków przez przełożenie, (jednakże przed przedłożeniem ich zgromadzeniu) i o wynikach rewizyi oraz zbadania zamknięcia rachunkowego zdawać sprawę na dorocznem zgromadzeniu stowarzyszenia. W razie dostrzeżenia jakiejkolwiek nieprawidłowości, jest komisya obowiązana zażądać natychmiast zwołania posiedzenia wydziału względnie walnego zgromadzenia i przedstawić na niem stan sprawy oraz odpowiednie wnioski. Jeżeliby zgromadzenie odmówiło przełożeniu absolutorium lub uznało gospodarkę za wadliwą, winna komisya kontrolująca donieść o tem natychmiast nadzorczej władzy przemysłowej, celem ewentualnego wydania zarządzenia po myśli § 127. ord. przem. oraz zawiadomić o tem instruktora stowarzyszeń przemysłowych.

Za wynikłą dla stowarzyszenia szkodę, wskutek nie należytego spełniania obowiązków przez członków komisyi kontrolującej, są ci ostatni odpowiedzialni osobiście.

§ 37.

Nadzór.

Stowarzyszenie, oraz złączone z niem instytucje i zakłady, zostają pod nadzorem władzy przemysłowej, w której okręgu przełożenie stowarzyszenia według niniejszego statutu ma swoją siedzibę.

Władza przemysłowa rozstrzyga zażalenia wniesione przeciw uchwałom zgromadzenia i przełożenia stowarzyszenia, jakoteż wszelkich innych jego organów (wydziałów), o ile ustawowo nie jest przewidziany inny sposób zaczepienia tych uchwał, i to zawsze po poprzedniem wysłuchaniu obu stron.

Dla czuwania nad zgodnem z ustawą i statutami postępowaniem w stowarzyszeniu ustanawia władza przemysłowa własnego komisarza.

Władza ta ma dalej prawo wglądać każdego czasu w książki, rachunki, wykazy i inne zapiski stowarzyszenia, rewidować jego kasy, oraz nakładać kary porządkowe.

aż do 100 K na przełożonego lub jego zastępcę, jeżeli ponownie nie zastosują się do poleceń i zarządzeń władzy, wydanych do nich na zasadzie ordynacyi przemysłowej albo też jeżeli dopuszczają się ciężkiego naruszenia obowiązków lub przekroczeń przeciw porządkowi.

W razie stwierdzenia nieprawidłowości w gospodarce kasowej, tudzież w razie ponownie wytkniętego dopuszczenia się wykroczeń przeciw statutom lub nieprawidłowości w zawiadywaniu sprawami stowarzyszenia, może władza przemysłowa zawiesić na razie działalność przełożństwa stowarzyszenia, wydać zarządzenia co do tymczasowego prowadzenia spraw i ewentualnie usunąć członków przełożństwa od dalszego pełnienia funkcji, zarządzając równocześnie w tym wypadku nowy wybór. Rekurs przełożństwa stowarzyszenia wniesiony ewentualnie przeciw takiemu zarządzeniu nie ma odnośnie do zawieszenia czynności przełożństwa i wydania zarządzenia co do tymczasowego prowadzenia spraw, skutku odraczającego. Nowy wybór ma być przeprowadzony bezzwłocznie po prawomocności rozstrzygnięcia.

Spory co do wewnętrznych spraw stowarzyszenia należą wyłącznie do drogi administracyjnej.

Powzięte prawidłowo przez zgromadzenie stowarzyszenia uchwały, o ile dotyczą takich spraw stowarzyszenia, któremi ono zajmować się jest według ustawy obowiązanej, mają być na prośbę przełożństwa wprowadzone w wykonanie przez władzę przemysłową w drodze administracyjnej.

§ 38.

Majątek korporacyi przemysłowych.

Co do stosunków majątkowych korporacyi przemysłowych obowiązują następujące postanowienia §§ 128 do 130 ordynacyi przemysłowej.

Jeżeli jaka istniejąca obecnie korporacya przemysłowa posiada majątek i przekształci się w stowarzyszenie przemysłowe po myśli ustawy z 5 lutego 1907, Dz. u. p. Nr. 26, to majątek ten przechodzi na własność stowarzyszenia.

Jeżeli jaka przemysłowa korporacja połączy się z innymi przemysłami w jedno stowarzyszenie, to tej pierwszej korporacji zastrzeżoną zostaje i nadal własność jakoteż oddzielny zarząd majątku.

Jeżeli się przemysłowa korporacja rozwiąże, nie przemieniając się w nowe stowarzyszenie, to majątek będzie przydzielony gminie, w której przemysłowa korporacja miała swą siedzibę.

Gmina ma po wysłuchaniu stowarzyszeń przemysłowych, istniejących dla przemysłowców odnośnych gmin, przeznaczyć taki majątek na ogólnie pożyteczne przemysłowe cele, w szczególności na założenie i utrzymywanie przemysłowych zakładów naukowych i ma co do sposobu użycia majątku wyjednać zatwierdzenie politycznej władzy krajowej.

We wszystkich wypadkach należy przestrzegać następujących zasad:

- a) przez rozwiązanie albo przekształcenie przemysłowej korporacji, pozostają nienaruszone prawa trzecich osób; przede wszystkim przeto mają być zapłacone ewentualne długi korporacji i wypełnione inne jej zobowiązania;
- b) należy mieć staranie o to, aby fundacye i nadania korporacji nie były pozbawione swego właściwego przeznaczenia.

Tak samo pozostają w mocy obciążenia majątku korporacji z tytułów prawno-prywatnych lub z tytułu fundacji, tudzież roszczenia dawniejszych członków i uczestników (przynależnych) korporacji do tych korzyści, do których z jej majątku mieliby prawo w razie dalszego istnienia korporacji.

§ 39.

Układy w sprawach majątkowych.

W sprawach dotyczących majątkowego rozliczenia się stowarzyszenia z korporacjami przemysłowymi lub innymi stowarzyszeniami, dalej w sprawach majątkowego rozliczenia się w wypadku wyłączenia ze stowarzyszenia

pewnej kategorii przemysłu, o ile w ramach obowiązujących przepisów prawnych nie dojdzie w sposób prawidłowy do zgody pomiędzy stronami interesowanymi, rozstrzyga polityczna władza krajowa.

§ 40.

Postanowienie dodatkowe.

a) Spełnianie zadań dawnych cechów.

Tradycją przekazane zadania dawnych cechów (urządzanie corocznie... nabożeństw cechowych, oświetlanie ołtarza utrzymywanie sztandarów cechowych. Branie korporatywnego udziału w tradycyjnych obchodach, wystęпах i uroczystościach etc.) mogą być w granicach obowiązujących ustaw przez członków niniejszego stowarzyszenia dalej spełniane.

Wydatki na powyższe cele mogą być opędzane z osobnego funduszu (ustęp c).

b) Fundusz cechowy.

Na pokrywanie wydatków połączonych ze spełnianiem zadań dawnych cechów (ustęp a) oraz z popieraniem religijno-moralnego kształcenia uczniów (§ 11. m) ewentualnie także innych zadań stowarzyszenia (§ 1. statutu) odnośnie do tegoż członków i uczestników religii katolickiej, może być utrzymywany osobny fundusz (t. zw. fundusz cechowy).

Na fundusz ten wpływają:

- aa)* dobrowolne datki i dary (np. dobrowolne datki nowo wstępujących do stowarzyszeń katolickich członków);
- bb)* subwencje, które w miarę rozporządzalnych środków i przy zachowaniu postanowień § 115. alin. 5. ord. przem. oraz art. IX. ustawy z 15. maja 1868, Dz. u. p. Nr. 49. mogą być udzielane z funduszy stowarzyszenia przez tegoż walne zgromadzenie (§ 17. statutu). Subwencja taka stanowić będzie pewien procent przychodu z wkładek uiszczonych przez członków religii katolickiej. Ewentualne nadwyżki w funduszu cechowym mogą być wcielone do majątku cechowego (ustęp b).

XV b. 1588/48 1911.

Powyższy statut stowarzyszenia przemysłowego koncesjonowanych majstrów kamieniarskich zatwierdza c. k. Namiestnictwo na podstawie §: 126 ustawy przemysłowej z 5. lutego dz. p. p. Nr. 26.

Z c. k. Namiestnictwa.

Lwów, dnia 5. marca 1912.

Za c. k. Namiestnika:

Kadyi mp.

